

LAUSUNTO

Helsinki 7.5.2026

Sosiaali- ja terveysvaliokunta

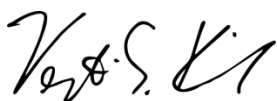
Viite: HE 67/2026 vp

Asia: Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi Kansaneläkelaitoksen kuntoutusetuuksista ja kuntoutusrahaetuksista annetun lain ja sairausvakuutuslain 15 ja 17 luvun sekä eräiden muiden lakien muuttamisesta

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry on valtakunnallisten sosiaali- ja terveysjärjestöjen kattojärjestö. SOSTE on sosiaali- ja terveyspoliittinen vaikuttaja ja asiantuntijajärjestö, joka rakentaa sosiaalisen hyvinvoinnin ja terveyden edellytyksiä yhteistyössä jäsenyhteisöjensä kanssa. SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry:n varsinaisina jäseninä on yli 240 valtakunnallista sosiaali- ja terveysalan järjestöä ja yhteistyöjäsenenä yli 60 muuta sosiaali- ja terveysalan toimijaa.

Lisätietoja: erityisasiantuntija Anna Järvinen, anna.jarvinen@soste.fi, p. 050 586 5677

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry

Vertti Kiukas
pääsihteeri

SOSTE

SOSTE Suomen sosiaali ja terveys ry
SOSTE Finlands social och hälsa rf
SOSTE Finnish Federation for Social Affairs and Health

www.soste.fi

SOSTE kiittää mahdollisuudesta antaa lausunto ja tulla kuulluksi otsikossa mainitusta hallituksen esityksestä.

SOSTE kiittää myös siitä, että lakiesityksessä on luovuttu **nuoren kuntoutusrahan lakkauttamisesta**. Ei ole tarkoituksenmukaista kaventaa haavoittuvassa asemassa olevilta, kuten työpajatoimintaan osallistuvilta, nuorilta kuntoutumisen mahdollisuuksia. Tällaista mallia ei tule myöskään jatkossa valmistella.

Kuntoutusrahan maksukausien muokkaaminen on kannatettavaa. Kun asetusta maksukausien muutoksesta ei vielä ole, ei muutokseen kuitenkaan pysty ottamaan tarkemmin kantaa. Oleellista on, että asetuksella säädettävät muutokset lisäävät maksujen ennakoitavuutta ja maksaminen tapahtuu jatkossa asiakkaan näkökulmasta järkevissä jaksoissa.

Sairausvakuutuslakiin lisättävä säännös **päivärahaetuuden maksamisen keskeyttämisestä tai sen vähentämisestä muuttuneiden olosuhteiden vuoksi**, on kannatettava. Muutosten arvioidaan vähentävän virheellistä etuusmaksatusta ja etuuksien takaisinperintätilanteita. Vastaava säännös löytyy jo useasta muusta etuuslaista.

Esityksessä ehdotetaan myös, että Kansaneläkelaitos voisi **korjata asiavirheen asianosaisen vahingoksi ilman asianosaisen suostumusta**, jos virhe on ilmeinen ja se on aiheutunut asianosaisen omasta menettelystä. Tämän arvioidaan sujuvoittavan ja nopeuttavan etuuksien käsittelyä, mikä on myönteistä. Asiakkaan kuuleminen ennen asian ratkaisua on keskeistä hänen oikeusturvansa kannalta. On varmistettava, että erityisesti terveydentilan, toimintakyvyn tai elämäntilanteen vuoksi haavoittuvassa asemassa olevat asiakkaat ymmärtävät oikeutensa, eivätkä joudu kohtuuttomiin tilanteisiin virheellisten tai vajavaisten selvitysten vuoksi.

Kelan olisi jatkossa arvioitava, onko virhe ilmeinen ja onko se aiheutunut asianosaisen omasta menettelystä. Epäselvissä tilanteissa päätöstä ei voi korjata asiakkaan vahingoksi ilman hänen suostumustaan. Käytännön elämässä voi syntyä tilanteita, joissa ei ole yksiselitteistä, kenen virheestä on kyse. Tulee varmistaa, että tällaisia tilanteita tulkitaan asiakkaan eduksi. Etuudenhakijan ymmärrys velvoitteista voi olla heikentynyttä esimerkiksi sairauden tai toimintakyvyn haasteiden seurauksena. Kelan tulee aina arvioida tarkasti, onko kyse asiakkaan omasta menettelystä vai olosuhteista, joihin hän ei ole voinut vaikuttaa.

Työttömyysturvalain sovitellun työttömyysetuuden määrää koskevaa säännöstä muutettaisiin siten, että säännöksestä kävisi nykyistä selkeämmin ilmi, miten työttömyysetuuden sovittelu tehdään. SOSTE kannattaa ehdotusta. On myönteistä, jos muutos vähentäisi ihmisten virhekäsityksiä sovittelusta. Kuitenkin harvemmin etuudensaajat lukevat lakipykälä ja niiden perusteluja, ja olennaista on varmistaa, että Kelan ja työttömyyskassojen ohjeistukset ovat selkeitä ja ymmärrettäviä.

Muutos helpottaa osa-aikatyön yhdistämistä työtuloihin vain silloin, jos ihmiselle on ollut epäselvää, miten työttömyysetuuden sovittelu tehdään. Suojaosan poistaminen työttömyysturvasta on vaikeuttanut etuuden ja työtulojen yhteensovitusta, ja tähän ehdotus ei tuo muutosta. Suojaosien säätäminen työttömyysturvaan ja asumistukeen lisääsi kannusteita ottaa vastaan pieniä työkeikkoja ja tukisi myös osatyökykyisten ihmisten yhteyttä työmarkkinoille.